

Brüssel, 6. juuli 2020

TEADE SIDUSRÜHMADELE

ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMINE JA ELI NORMID GEOGRAAFILISTE TÄHISTE VALDKONNAS

Alates 1. veebruarist 2020 on Ühendkuningriik Euroopa Liidust välja astunud ja temast on saanud kolmas riik¹. Väljaastumislepinguga² on ette nähtud ülemineku periood, mis lõpeb 31. detsembril 2020. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse ELi õigust täies ulatuses Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis³.

Ülemineku perioodi jooksul peavad Euroopa Liit ja Ühendkuningriik läbirääkimisi uue partnerluslepingu üle, millega nähakse eeskätt ette vabakaubanduspiirkond. Ei ole aga kindel, kas uus partnerlusleping sõlmitakse ja jõustub ülemineku perioodi lõpus. Igal juhul hakkavad uuel lepingul põhineva suhte korral turulepääsu tingimused olema väga erinevad sellest, kuidas Ühendkuningriik osaleb siseturul,⁴ ELi tolliliidus ning käibemaksu- ja aktsiisivaldkonnas.

Ühtlasi saab Ühendkuningriigist pärast ülemineku perioodi lõppu ELi liikmesriikides rakendatava ja kohaldatava ELi õiguse seisukohast kolmas riik.

Seetõttu tuletatakse kõigile huvitatud isikutele ja eeskätt ettevõtjatele meelde, milline on õiguslik olukord pärast ülemineku perioodi lõppu (osa A allpool). Lisaks selgitatakse käesolevas teates väljaastumislepingu teatavaid asjakohaseid väljaastumisega seotud sätteid (osa B allpool) ning õigusnorme, mida kohaldatakse Põhja-Irimaal pärast ülemineku perioodi lõppu (osa C allpool).

Märkus:

Käesolevas teates ei käsitleta järgmisi küsimusi:

¹ Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

² Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping, ELT L 29, 31.1.2020, lk 7 (edaspidi „väljaastumisleping“).

³ Võttes arvesse teatavaid väljaastumislepingu artiklis 127 sätestatud erandeid, mis ei ole käesoleva teate kontekstis asjakohased.

⁴ Eelkõige ei ole vabakaubanduslepinguga ette nähtud (kaupade ja teenuste valdkonnas) selliseid siseturu põhimõtteid nagu vastastikune tunnustamine, päritoluriigi põhimõte ja ühtlustamine. Samuti ei kõrvalda vabakaubandusleping tolliformaalsusi ja -kontrolle, sealhulgas neid, mis puudutavad kaupade päritolu ja nende valmistamiseks kasutatud sisendeid, ega impordi- ja ekspordikeeldusid ja -piiranguid.

- ELi toidualased õigusnormid, sealhulgas turustamisstandardid;
- muid intellektuaalomandiõigusi käsitlevaid ELi õigusnormid, nagu kaubamärgid ja disainilahendused;
- ELi õigusnormid intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta tolliasutuste poolt.

Nende aspektide kohta on koostamisel või avaldatud muid teateid⁵.

A. ÕIGUSLIK OLUKORD PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

Edaspidi kasutatav mõiste „geograafiline tähis“ hõlmab järgmisi ELi õigusega kaitstud nimetusi: kaitstud päritolunimetused ja kaitstud geograafilised tähised määruse (EL) nr 1151/2012⁶ tähenduses, kaitstud päritolunimetused ja kaitstud geograafilised tähised määruse (EL) nr 1308/2013⁷ tähenduses, geograafilised tähised määruse (EL) 2019/787⁸ tähenduses ja geograafilised tähised määruse (EL) nr 251/2014⁹ tähenduses. Käesolevas teates hõlmab mõiste „geograafiline tähis“ ka mõistet „garanteeritud traditsiooniline toode“ määruse (EL) nr 1151/2012 tähenduses ja mõistet „traditsiooniline nimetus“ määruse (EL) nr 1308/2013 tähenduses.

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kohaldata Ühendkuningriigi suhtes enam ELi õigusnorme geograafiliste tähiste valdkonnas¹⁰. Sellel on eelkõige järgmised tagajärjed.

1. ENNE ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU ELIS REGISTREERITUD GEOGRAAFILISED TÄHISED

Kõik õigused, mis on antud kooskõlas geograafilisi tähiseid käsitlevate ELi õigusaktidega enne üleminekuperioodi lõppu, kehtivad pärast üleminekuperioodi lõppu üksnes ELi liikmesriikides.

⁵ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/preparing-end-transition-period_en

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012, põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete turgude ühine korraldus (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/787, milles käsitletakse piiritusjookide määratlemist, kirjeldamist, esitlemist ja märgistamist, piiritusjookide nimetuste kasutamist muude toiduainete esitlemisel ja märgistamisel, piiritusjookide geograafiliste tähiste kaitset ning põllumajandusliku päritoluga etüülalkoholi ja destillaatide kasutamist alkoholsetes jookides (ELT L 130, 17.5.2019, lk 1).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta määrus (EL) nr 251/2014 aromatiseeritud veiniproduktide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta (ELT L 84, 20.3.2014, lk 14).

¹⁰ Geograafilisi tähiseid käsitleva ELi õiguse kohaldatavuse kohta Põhja-Iirimaa suhtes vt käesoleva teate osa C.

Siiski tuletatakse meelde, et väljaastumislepinguga nähakse ette üleminekuperioodi lõpus ELis registreeritud geograafiliste tähiste jätkuv kaitse Ühendkuningriigis (vt allpool käesoleva teatise B osa).

2. GEOGRAAFILISTE TÄHISTE REGISTREERIMINE PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

Vastavalt geograafiliste tähiste kaitset käsitlevatele ELi õigusaktidele erineb geograafiliste tähiste registreerimismenetlus sõltuvalt toodete päritolust.

Selleks et registreerida toote nimetus geograafilise tähisena, peavad ELi tootjad saatma oma taotluse riiklikele ametiasutustele kontrollimiseks. Seejärel edastab asjaomane liikmesriik taotluse Euroopa Komisjonile, kes vaatab taotluse läbi eespool loetletud ELi õigusaktides sätestatud korras¹¹.

Selleks et registreerida liiduväliste toodete nimetused ELis geograafiliste tähisena, saadavad tootjad oma taotlused Euroopa Komisjonile kas otse või oma riigi ametiasutuste kaudu¹².

Pärast üleminekuperioodi lõppu peab Ühendkuningriigist pärit toodete geograafiliste tähiste registreerimine ELis vastama tingimustele, mida kohaldatakse kolmandatest riikidest pärit geograafiliste tähiste suhtes¹³.

Nimetuste registreerimise taotlused, mille menetlemine on ELis üleminekuperioodi lõpus pooleli ja mis pärast üleminekuperioodi lõppu registreeritakse, ei hõlma enam Ühendkuningriiki.

B. VÄLJAASTUMISLEPINGU TEATAVAD ASJAKOHASED VÄLJAASTUMISEGA SEOTUD SÄTTED

Väljaastumislepingu artikli 54 lõike 2 esimeses lõigus on sätestatud, et Ühendkuningriigis kaitstakse jätkuvalt nimetusi, mis on kaitstud ELis üleminekuperioodi viimasel päeval vastavalt asjaomastele ELi geograafiliste tähiste eeskirjadele¹⁴. See säte hõlmab ka Ühendkuningriigist pärit toodetega seotud geograafilisi tähiseid.

Väljaastumislepingu tingimuste kohaselt tagatakse Ühendkuningriigis olemasolevate ELi geograafiliste tähiste kaitse ilma seda uuesti läbi vaatamata ja vähemalt samal tasemel,

¹¹ Vt määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 49 lõige 2, määruse (EL) nr 1308/2013 artiklid 95 ja 96, määruse (EL) 2019/787 artikli 24 lõige 5 ning määruse (EL) nr 251/2014 artiklid 12–13.

¹² Vt määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 49 lõige 5, määruse (EL) nr 1308/2013 artikkel 95, määruse (EL) 2019/787 artikli 24 lõige 8 ja määruse (EL) nr 251/2014 artikkel 11.

Lisateavet taotlemise ja taotlusvormide kohta võib leida aadressilt: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/registration-name-quality-product_et.

¹³ Näiteks määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 8 lõike 1 teises lõigus sätestatud nõue.

¹⁴ Väljaastumislepingu artikli 54 lõike 2 esimest lõiku ei kohaldata geograafiliste tähiste suhtes, mille kaitse liidus tuleneb rahvusvahelistest lepingutest, mille osaline liit on (vt väljaastumislepingu artikli 54 lõike 2 kolmas lõik).

nagu on ette nähtud asjaomaste ELi õigusaktidega¹⁵. Selline kaitse on tähtajatu seni, kuni asjaomane geograafiline tähis on Euroopa Liidus kaitstud¹⁶.

See tähendab, et praegu Euroopa Liidus registreeritud geograafilised tähised ja üleminekuperioodi lõpuks registrisse kantavad geograafilised tähised jäävad Ühendkuningriigis ka pärast üleminekuperioodi lõppu kaitse alla, ilma et oleks vaja esitada Ühendkuningriigis taotlus või algatada konkreetseid haldusmenetlusi sellise kaitse tagamiseks¹⁷.

Väljaastumislepingu tingimuste kohaselt registreeritakse olemasolevad ELi geograafilised tähised Ühendkuningriigis tasuta¹⁸.

C. ÕIGUSNORMID, MIDA KOHALDATAKSE PÕHJA-IIRIMAAAL PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

Pärast üleminekuperioodi lõppu jõustub Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll¹⁹. Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll kohaldamisele annab perioodiliselt nõusoleku Põhja-Iirimaa assamblee, kusjuures protokollis esialgse kohaldamise periood kestab neli aastat pärast üleminekuperioodi lõppu²⁰.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll kohaldatakse teatavaid ELi õiguse sätteid seoses Põhja-Iirimaa ja Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis. Lisaks on EL ja Ühendkuningriik Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis kokku leppinud, et selles ulatuses, milles ELi õigusnorme kohaldatakse seoses Põhja-Iirimaa ja Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis, koheldakse Põhja-Iirimaa, nagu see oleks liikmesriik²¹.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis on sätestatud, et seoses Põhja-Iirimaa ja Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis²².

See tähendab, et kui käesoleva teate osades A ja B viidatakse Euroopa Liidule, käsitatakse seda viitena, mis hõlmab Põhja-Iirimaa, ning kui viidatakse Ühendkuningriigile, käsitatakse seda viitena üksnes Suurbritanniale.

Täpsemalt tähendab see muu hulgas järgmist.

¹⁵ Väljaastumislepingu artikli 54 lõike 2 esimene lõik.

¹⁶ Väljaastumislepingu artikli 54 lõike 2 teine lõik.

¹⁷ Väljaastumislepingu artikli 55 lõige 2.

¹⁸ Väljaastumislepingu artikli 55 lõige 1.

¹⁹ Väljaastumislepingu artikkel 185.

²⁰ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikkel 18.

²¹ Väljaastumislepingu artikli 7 lõige 1 koostoimes Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikli 13 lõikega 1.

²² Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikli 5 lõige 4 ja sama protokollis 2. lisa punkt 45.

- Enne üleminekuperioodi lõppu registreeritud ELi geograafiliste tähiste kaitse laieneb seoses Põhja-Iirimaaga jätkuvalt Ühendkuningriigile pärast üleminekuperioodi lõppu. See kehtib ka pärast üleminekuperioodi lõppu ELis registreeritud geograafiliste tähiste kohta.
- ELi rahvusvaheliste lepingute kohane geograafiliste tähiste kaitse laieneb seoses Põhja-Iirimaaga jätkuvalt Ühendkuningriigile pärast üleminekuperioodi lõppu²³. See kehtib ka pärast üleminekuperioodi lõppu sõlmitud lepingute kohta.
- Põhja-Iirimaalt pärit toodete geograafiliste tähiste taotlusi, mille menetlemine on üleminekuaja lõpul pooleli või mis on esitatud pärast üleminekuperioodi lõppu, käsitatakse ELi taotlustena, mis ei pea vastama kolmandate riikide taotlustele esitatavatele nõuetele (vt eespool käesoleva teatise osa A punkt 2).
- Põhja-Iirimaal ei ole ELi kaitstesüsteemist eraldiseisvat või sellega paralleelset geograafiliste tähiste kaitse riiklikku süsteemi²⁴. Põhja-Iirimaa nimetusi kaitstakse Euroopa Liidus ja Põhja-Iirimaal alles pärast ELi registrisse kandmist. Neid kaitstakse Ühendkuningriigi territooriumil, v.a Põhja-Iirimaa territooriumil, pärast nende registreerimist Ühendkuningriigi geograafiliste tähiste kaitse süsteemis.
- Määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 49 lõike 3, määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 96 lõike 3, määruse (EL) 2019/787 artikli 24 lõike 6 ja määruse (EL) nr 251/2014 artikli 13 lõike 3 kohane riiklik vastuväidete esitamise menetlus piirdub Põhja-Iirimaal asuvate isikutega.
- Piiriüleseid Iirimaa ja Põhja-Iirimaa geograafilisi tähiseid käsitletakse ja registreeritakse ELi õigusaktide kohaselt kui ELi geograafilised tähised. Kohaldatakse ELi õigusnorme, mis käsitlevad ühiseid taotlusi ja muudatusi seoses geograafiliste tähistega, mis on pärit täielikult ELi territooriumilt.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaaga protokolliga on siiski välistatud võimalus, et Ühendkuningriik võiks seoses Põhja-Iirimaaga osaleda liidu otsuste ettevalmistamisel või otsuste tegemisel²⁵.

Komisjoni veebisaidilt ELi kvaliteedipoliitika eeskirjade kohta (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels_et) leiab üldist teavet geograafiliste tähiste suhtes kohaldatavate liidu õigusaktide kohta. Vajaduse korral lisatakse sellele saidile täiendavat teavet.

²³ Iirimaa ja Põhja-Iirimaaga protokoll artikli 5 lõige 4 ja sama protokoll 2. lisa punkti 4 viimane taane.

²⁴ Euroopa Liidu geograafiliste tähiste kaitse süsteemi ainuõiguslikkuse ja ammendavuse põhimõte, mis on kehtestatud 1) Euroopa Kohtu (suurkoda) 8. septembri 2009. aasta otsusega (*) kohtuasjas C 478/07, mille ese on EÜ artikli 234 alusel Handelsgericht Wien'i (Austria) eelotsusetaotlus (Budějovický Budvar, národní podnik vs. Rudolf Ammersin GmbH); ja 2) Euroopa Kohtu (teine koda) 14. septembri 2017. aasta otsusega kohtuasjas C 56/16 P, mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel esitatud apellatsioonkaebus (ELi sõnamärk Port Charlotte).

²⁵ Kui vajalikuks osutub teabevahetus või vastastikune konsulteerimine, toimub see Iirimaa ja Põhja-Iirimaaga protokoll artikli 15 alusel loodud ühise nõuandetöörühma raames.

Euroopa Komisjon
Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektooraat